

Životopis kronikára.

Podpísaný Ján Krajčí, narodil som sa roku 1933 v Trstenom, okr. Lipt Mikuláš ako syn roľníka.

Po vychodení ľudovej školy v Trstenom, navštevoval som štátnu meštiansku školu v Lipt. Mikuláši. Po vykonaní maturitných skúšok na Stred. poľnohos. tech. škole v Sabinove nastúpil som pracovať na JRD Jasná – Demänová. Od 1. 1. 1964 pracujem na majetku SPTŠ (stredná poľnohospodárska technická škola) v Lipt. Mikuláši so sídlom v Demänovej vo funkcii zootechnika.

Na základe uznesenia Miestneho nár. výboru v Trstenom, bol som dňa 6. IX. 1966, číslo uznesenia pléna MNV – 16/ 66 poverený vykonávať zápis do kroniky ktorá sa vedie v našej obci.

V Trstenom 10. V. 1969 Krajčí

Rok 1967. (Úvod)

(poznámky kronikára J.M. pri prepisovaní (), pôvodné poznámky J. K. //)

Písať kroniku – “pamätnú knihu obce! znamená, verne, pravdivo a včas, pozorovať, zachycovať a nakoniec zapísať údalosti ktoré sa v určitom čase odohrávali hlavne priamo v mieste – obci, ako aj údalosti týkajúce sa (priamo) oblasti alebo štátu.

Podľa zápisu ktorý sa v tejto kronike nachádza, kroniku viedol od r. 1941 – 1962 Ján Peter Belko, rodák z Ilanova ktorý od r. 1932 zastával funkciu riaditeľa školy v Trstenom až do jej zrušenia v r. 1963, kedy bola presťahovaná do “Základnej deväťročnej školy” v Bobrovci.

Základná škola v Trstenom bola jednotriedna s I. – V. postupným ročníkom. Žiaci po ukončení piateho roč. navštevovali školu meštianku alebo gymnázium v Lipt. Mikuláši pokiaľ neodišli na učenie z rôznych príčin inam.

Toto úvodné slovo pokladal som si za povinnosť napísať preto, lebo v nasledujúcich štyroch pre obec úrodných rokoch akoby nastala “doba temna”, čiže akási prechodná zastávka počas ktorej by údalosti ktoré sa práve odohrali nechceli alebo nemali byť zapísané v tejto kronike ako historický dokument pre budúce pokolenie.

Zápis do kroniky nebol prevedený v rokoch 1962, 64, 65, 66. Pre túto skutočnosť prosím čitateľa aby mi prípadné podrobnosti ktoré môžu vzniknúť prepáčil.

Teraz v týchto úvahách prestanem a vrátim sa dozadu až do roku 1963 odkedy je potrebné obnoviť si v myslí niektoré skutočnosti.

Rok 1963 (1963 – 1966)

Hospodárske a politické pomery:

V tomto období naša obec počítá 70 popisných čísel domov. Podľa posledného sčítania ľudu v r. 1963 bolo v našej obci 328 duší. Z tohto počtu je 34 rodín náboženstva ev a.v., a 34 rodín

náboženstva r. kat. a 2 rodiny adventistov. Poľnohospodárska pôda je zlúčená v JRD (1958), ktoré sa zlúčilo 27. X. 1960 v jeden celok spolu s Bobrovcom a Jalovcom. Bolo pozmenené na "JRD Nový život" so sídlom v Bobrovci. Jednot. funkcie vo vedení družstva boli obsadené takto:

predseda Jaroslav Karas, z Lipt. Mikuláša

ekonóm Ján Šefranka ml., z Trsteného

agronóm Ján Sekej, z Rástok

zootechnik Ján Danko, z Jalovca

machanizátor Eduard Blašík, z Bobrovca

účtovníčky 2 dievčatá z Bobrovca a 1 dievča z Kvačian

revízna komisia predseda Škorupa z Ondrašovej

Na jednot. dvoroch boli funkcie rozdelené takto:

Bobrovec: p. Machaj rast. výroba a ved. dvora

p. Buntík živ. výroba

Jalovec p. Matlón rast. výroba a ved. dvora

p. Repčík živ. výroba

Trstené p. Piatka rest. výroba a ved. dvora

p. Dančík živ. výroba

Družstvo hospodári na celkovej výmereha p.p. Aby bola zabezpečená prevádzka o to sa pričiňujú všetky poľnohos. stroje, ktoré patria mechanizačnej skupine spolu s opravármi. Okrem bežných strojov má k dispozícii: 4 ks pásové traktory, 13 ks kolové traktory, 4 ks náklad. autá, 1 ks osob. auto, 1 ks pás. traktor S-80.

O výstavbu okrem dodavateľov, stará sa vlastná stav. skupina.

Následkom socializácie dediny bola prevedená "HTÚP" /hos. tech. úprava pozemkov/. Pri tejto akcii bola prevedená aj výmena pôd. fondu /Smrečany, Jalovec, Bobrovec/ a tak dnes v katastrálnom území obce, nachádza sa výmera pôdy vlastná.

Naša obec je po stránke politickej samostatná a spravuje ju MNV. Zápisy do matriky prevádzajú sa v susednej obci Bobrovci.

Obec Trstené spravuje a na verejnosti zastupuje 5 členná Rada MNV s jej predsedom a tajomníkom v čele. Do MNV je však volených ďalších 6 občanov a to za poslancov. Funkciu predsedu zastáva Viliam Krajčí, č. 32 do júna 1964 /sťahuje sa do Lipt. Hrádku/. Od júna

1964 predseda sa stáva Milan Dančík, č. 78, na základe volieb. Funkciu tajomníka zodpovedne a čestne zastáva Vladimír Mikuláš.

Pri riadení obce veľkú pomoc MNV poskytuje aj miestna organizácia KSS. Jej predsedom je Peter Piatka. V r. 1966 hlási sa k slovu mladšia generácia a pred. organizácie sa stáva Matej Krajčí, č. 65.

Mládež naša je organizovaná v ČSM /českoslov. sväz mládeže/. Táto org. je pomerne malá a jej činnosť nedosahuje zvláštne výsledky.

V obci je ešte organizácia "sväzu žien" a "hasiči". Tieto dve zložky sú dosť snaživé. Kým prvá poriadka besedy a zdravotné prednášky za pomoci MUDr. Viceníka, lekára zo zdravot. stred. v Bobrovci, druhá vyvíja činnosť brigádami pri úprave zbrojnice, obce a pomocou na JRD. Okrem toho zúčastňuje sa okrskových cvičení.

Vplyvom rastu život. úrovne vo svete ako aj privádzanie nových prvkov organizácie práce do poľnohosp. je badať aj u prostých dedinských ľudí určité zmeny. Nie je tomu ani v našej obci ináč. Každý občan snaží sa svojou prácou vytvárať také životné podmienky aby si po celodennej práci mohol v kruhu svojej rodiny odpočinúť. Už nie je snom heslo keď sa hovorilo p vyrovnanie rozdielou medzi mestom a dedinou. Porovnať môžeme s ktorejkoľvek strany. Či je to električka, rádio, televízor, vodovod, auto a ďalšie a ďalšie denné potreby. Stravovanie, bývanie a obliekanie? To si už dovoľím tvrdiť o dedine ako praktickejšej.

Tieto a iné veci sa nerodia z jedného dňa na druhý. Na toto je potrebný čas. A čas, ten akoby nepoznal prekážky letí, letí bez prestania a každého upozorní na niečo. A ľudia akoby si neuvedomovali toto upozornenie, berú ho za svoje. Tak je to aj u nás. Robotníci ktorých je už väčšina odchádzajú do fabriek za prácou. Roľníci, teraz už družstevníci zase na svoje pracovisko na hospod. dvor. Niekoľko chlapcov má vodičské preukazy a títo zase sedlajú svoje železné tátoše – traktory. Naša obec bola prevážne poľnohospodárska. Dnes sa už situácia zmenila a tak na družstevných poliach ostali pracovať starší občania a naše mamy, prípadne ženy ktoré si vedú s každou prácou poradiť. Mládež našu otcovská hruda zeme už nevie očariť a radšej odchádza za dobrodružstvami. O jej práci sa ešte zmienim.

Takáto situácia je však veľmi zlá a to hlavne pre nás – ľudstvo. Lebo kto iný ak nie ten roľník ktorý je tak zaznávaný, bude vedieť zabezpečiť výživu ľuďom ktorých je na svete stále viac a viac.

Výstavba obce:

V máji 1963 miestni požiarnici po zrelom uvážení púšťajú sa do práce a začínajú s výstavbou mosta pri Palovi Sekanovi. Tento mostík je železný a prispôsobený tak, aby v prípade požiaru v strede obce, prípadne na nižnom konci, mohol po ňom prejsť traktor aj so striekačkou /motorovou/. Takto by striekačka bola blízko vodného zdroja / čerpala by vodu z potoka Jalovčianka/, a správnym zásahom mohol by sa živel včas likvidovať.

Most sa musel vybudovať ponad riečište ktorým pretekala voda a túto bratia Ján a Pavel Sekan používali ako zdroj sily na pohon ich :Vodného valcového mlyna a píly". Samotný mlyn mal 2 valce a pílu. Mlela sa tu múka pšeničná, žitná a jarčená. Šrotovník slúžil na mletie obilia, ktoré občania používali na kŕmenie domáceho zvieratstva. Súčasťou mlyna bola píla. V prevádzke bol jeden "gátor" – strojová rámová píla. Dalo sa tu drevo rezať na dosky,

foršty, laty a to podľa potreby. Celý podnik si získal dobré meno a preto nebola núdza o stretnutie ľudí z blízkeho aj ďalekého okolia. Mlyn bol v r. 1951 zaplombovaný a poštátnený. Vodné oprávnenie bolo zrušené r. 1962.

Na základe rozhodnutia národných orgánov a súhlasu ONV – Odbor školstva a kultúry v Lipt. Mikuláši bola prevedená výstavba ZDŠ /základ. deväť. škola/ v Bobrovci ako strediskovej obce pre obvod Jalovec, Bobrovček, Pavlová Ves, Beharovce, Beniky, Ondrašová – Škorupovo, Bobrovec a Trstené. Po realizácii tohoto plánu bola škola u nás zrušená. Žiaci aj s jej riaditeľom /tiež ja učebné pomôcky/ presťahovali sa do tejto školy. Vyučovanie začalo 1. septembra 1963. Jej riaditeľom sa stal p. učiteľ Miroslav Kornalský.

Ešte pred zrušením Národ. školy v Trstenom, predkladá tunajší MNV občanom návrh aby sa uvoľnená školská budova adaptovala na kultúrny dom, ktorý obec veľmi postráda. Konečne po rôznych úvahách a výmene názorov hlavne náboženských / a to zo strany katolíkov/ započalo sa s prestavbou v novembri 1963. Práce prevádzal Stavebný podnik z Lipt. Mikuláša. Akciu finančne zabezpečoval ONV – Odbor školstva v Lipt. Mikuláši. Pracovné sily dodávala obec. Do práce sa zapájali všetci občania. Slávnostné odovzdanie kultúrneho domu bolo r. 1964. Ceremoniálu sa zúčastnila celá obec, zástupcovia ONV, stavbári a všetci tí čo pomáhali pri prestavbe. Slávnostný prejav predniesol predseda MNV v Trstenom Viliam Krajčí. Naši žiaci sa predstavili s vhodným kultúrnym programom. Predseda vo svojom prejave rozobral situáciu aká v obci je, zhodnotil a poďakoval všetkým za ich prácu a pomoc. Načrel do minulosti a oboznámil prítomných s históriou ktorá sa spája so vznikom našej obce.

Prví osídlenci začínajú sa udomáčňovať hore na “Chrasti” blízko hory a ich osada alebo kolónia nazýva sa “Smiglesháje”. Zamestnávali sa poľnohos. a lovom zvierat, t. j. zabezpečovali si životné potreby. Postupom času silnejú a začínajú sa sťahovať bližšie k obývaným centrom a samozrejme začínajú hľadať lepšie podmienky pre svoju existenciu. Podľa uschovaných zápisov patrí obec Trstené Medzi najstaršie obce Liptova.

Po ukončení prvej časti programu prichádza k slovu “ľudová muzika” pod taktovkou Ruda Žilla muzikanta z Bobrovca. Ozajstná nálada a hrejivý pocit z dobre vykonanej práce nastáva až teraz.

Prvý inventár v tomto dome bol 15 ks nových stolov, 200 ks stoličiek, 2 ks stojanové reflektory. Oponu, kulisy, horizonty a celú javiskovú techniku je potrebné ešte zabezpečiť.

Pre svoju existenciu potrebuje živý organizmus neustále dostatok vody. toto sa vzťahuje aj na človeka ktorý okrem spomenutého dostatku vody, musí ju mať čerstvú, zdravotne nezávadnú. Naša obec netrpí jej nedostatkom. Pre väčší odber má hojný zdroj v potoku Jalovčianky. Pre vlastnú potrebu má každá domácnosť studňu alebo domácu vodárničku či gravitačný – samospádový vodovod.

Na základe takýchto úvah rozhodlo sa 8 rodín našej obce pre výstavbu samospádového vodovodu. Vodu výbornej akosti budú používať zo studničky nachádzajúcej sa nad Gajancovcami.

Občania: Vendelín Benikovský, Kornel a Július Haluška, Jaroš Dančík, Ján Šefranka, Jozef Kostka, Arpád Haluška a Eduard Gajanec zakladajú v r. 1964 tzv. “vodovodnú spoločnosť” a

za odbornej pomoci vodoinštalatéra Dušana Krajčieho, č. 33 robia plány pre uskutočnenie stavby.

Aby práca rýchlejšie pokračovala požívajú si na pomoc "autobáger" /auto ktoré má veľkú oceľovú lyžicu/. Za takejto pomoci previedli výkop hlavného kanála do ktorého položili vodovodné rúry ktorými pritéká pitná voda zo zdroja až na miesto určenia.

Z hľadiska hygieny a bezpečnosti položili ako do studne betónové rúry. Vrh uzavreli betónovou platňou ktorá v prípade potreby dá sa odložiť. Takto vzniknuté náklady znášali spoločne. Prípojku do domu a rozvod po byte prevádzal si každý sám, vo vlastnej rézii.

K tomuto podujatiu /treba ho vysoko hodnotiť/ chcel by som ešte poukázať na dva body: Za prvé: Ďalší rozvod cez obec bol by strašne nákladný. Za druhé. Nakoľko nebol urobený dostatočný časový snímok o množstve vody, neorganizovala sa ďalšia časť domácností vo spoločnosti.

Uskladnenie obecnej motorovej striekačky spolu s výstrojom a výzbrojou nachádza sa v objekte ktorý po stránke bezpečnostnej nezodpovedá. Pre túto skutočnosť MNV navrhuje a burcuje občanov k činu. Tajomník vysvetľuje ako, kde a za akých podmienok dala by sa vybudovať nová, požiarna zbrojnica.

Ako stavebný pozemok bolo navrhnuté priestranstvo na vyšnom konci naproti Vladovi Krajčovie, č. 30. Majiteľom pozemku sú občania evanjelici /Odkúpili ho od Ernesta Reppu. Chceli si tu postaviť malú motlitebnu v ktorej by ako kresťania vzdávali chválu "hospodinovi"../. Pozemok bol v r. 1964 pre stavbu zbrojnice poskytnutý.

Stavbu financoval ONV – Odbor vnútra v Lipt. Mikuláši. Predstavoval sumu 78.000 Kčs. Stavbu prevádzal Okresný stav. podnik v Lipt. Mikuláši. Pracovné sily poskytovala obec. Každá domácnosť mala povinnosť odpracovať po dvoch dňoch zadarmo. Členovia MJ – ČSPO odpracovali po 20 hod. Popri práci doma a miestnom JRD výstavba pokračovala pomerne dobre.

Hospodárske budovy miestneho družstva sú postavené na vyšnom konci dediny. Od obce sú vzdialené asi 5 min. Stoja na pozemkoch občanov zo Smrečian. Celý dvor je veľmi nešťastne riešený a celá stavba bola zle osadená do terénu. Príjazdová cesta nebola žiadna. Upravuje sa v r. 1964 a napája sa na hlavnú cestu ktorá je vybudovaná cez obec.

V tomto roku bola dokončená prestavba školy. Obec získala pekný a dobre vyriešený kultúrny dom. V septembri 1964 bolo slávnostné otvorenie a odovzdávanie tohoto kultúrneho stánku do užívania občanom. Aby títo ako aj ich potomkovia mohli a mali kde poriadať divadelné predstavenia, rôzne slávnosti a akadémie. Na ktorých ľúbozvučnou slovenčinou budú recitované a prednášané verše našich veľkých buditeľou národa a bojovníkov za práva pracujúceho človeka – občana.

Aj keď potok Jalovčianka nepočíta sa medzi veľké rieky, vie v čase búrok a v jarných mesiacoch narásť do takej sily, že sa vylieva zo svojho koryta a vo svojom povodí vie urobiť veľké škody. Nebolo tomu ináč ani za posledných 20-sať rokov. V tomto čase niekoľkokrát rozváľala drevený most spájajúci obec Trstené s obcou Bobrovec.

Po rôznych úvahách, sľuboch a nakoniec ekonomických prepočtoch bol v r. 1965 daný súhlas ONV v Lipt. Mikuláši na vypracovanie projektovej a rozpočtovej dokumentácie na výstavbu “železobetónového” mosta ponad potok Jalovčianka. Výstavba cesty cez obec Trstené s pokračovaním až do obce Bobrovec a tam napojenie na hlavnú cestu smerom na Lipt. Mikuláš. Projektové práce prevádzal “Lignoprojekt” L. Mikuláš. Projekt pripravil a technický dozor prevádzal Inž. Jozef Škorupa ml. z Lipt. Ondrašovej.

Celú stavbu ktorej náklad predstavoval 1,300.000 Kčs previedla “Stavindustria” Lipt. Mikuláš.

Aby život mohol pokračovať, bola ponad potok postavená lavica. Traktory, autá a konské poľahy aj so svojimi závesmi museli prechádzať cez vodu a robiť obchádzku ťažkým terénom.

Dnes už len spomíname ako sme v období dažďa prechádzali blatom s elektric. lampášom v ruke popri stavenisku keď sme sa chceli dostať k autobusu do Bobrovca alebo po ukončení pracovnej povinnosti vo fabrike alebo inom podniku zase domov k svojim rodinám.

Prišiel však deň keď na vyznačenom mieste zastal “autobáger” a jeho lyžica zahryzla sa do skál ktoré sa okolo potoka Jalovčianky nachádzajú a začal kopať základy pod piliere mosta. Prípravné práce prevádzali občania. Betónovať sa započal najprv západný pilier. Prácu previedla MS-ČSM (miestna organizácia mládeže) za výdatnej pomoci študentov, ktorí boli doma na prázdninách. Východný pilier zabetónovala MJ – ČSPO (miestna jednotka požiarnikov). Prácu prevádzali poväčšine vo večerných hodinách a mnohokrát pri elektrickom osvetlení.

Prípravné práce, osadenie stavby do terénu, výkop, šalovanie, celá betonáž ako aj dokončovajúce práce, prevádzali sa pod odborným vedením “paliera” Jozefa Krajčieho – Smoliaka, rodáka z Trsteného a teraz bývajúceho v Bobrovci.

Nosná plocha mosta je vybudovaná zo železobetónových panelov typu “vlašak”. Dĺžka mosta je 12,60 bm, šírka 5,50 bm. Spomenuté panele sú zavesené na oceľových lanách a položené na oboch okrajových pilieroch. V útrobach oboch pilierov je zabudované 560 q cementu. Kladenie panelov prevádzal Doprastav – Bratislava, závod Komárno.

V tomto roku prevádza sa ešte ďalšia akcia a to výstavba bezprašnej cesty cez obec. Dodavateľ sú Štátne cesty Lipt. Mikuláš. Náklady predstavujú 70.000 Kčs. Povrch cesty bol spevnený “penetračnou úpravou”, t.j. bol dávaný dvakrát asfaltový náter. Takto sa splnila aj dávna túžba občanov. Obec sa čiastočne vyrovnala a upravil sa celkový vzhľad dediny.

Prezývka “gulašníci” ktorá bola pre obec Trstené príslovečná /pre blato/ stráca na základe spomenutej stavby, na svojej originalite.

Koncom roku 1965 pokračuje sa v úprave obce. Prevádza sa čistenie jarku. Jeho koryto sa vykladá betónovými štvorcovými platňami. Práce spojené s výstavbou zabezpečovala a dodala obec.

V r. 1966 bola dokončená požiarna zbrojnica a ihneď bola daná do používania požiarna jednotka. Pôvodný projekt bol upravený o garáž preto, ak by v budúcnosti bolo jednotka

pridelené auto malo sa toto kde postaviť. Stavba bola započatá “nelegálne”. Dodavateľom bol OSP v Lipt. Mikuláši.

V tomto roku pristúpilo sa k prestavbe obchodu adaptáciou starého kultúrneho domu. Získal sa väčší priestor pre obchod a tiež aj miestnosť ktorú si pre svoje potreby upravil “sväz žien”. Kancelária MNV ktorá sa tu tiež nachádza, ostala v pôvodnom stave. Do nového obchodu bola dodaná už dávno žiadaná 200 lit. chladnička, čím sa rozšíril sortiment predaja hlavne mäsových výrobkov. Vedúca predajne ostáva p. Amália Žillová z Bobrovca. Predajňa je majetkom MNV v Trstenom. Náklady činia sumu cca 17.000 Kčs. Financie uhradil MNV formou nájomného. Výstavba mosta, cesty a úprava jarku bola spojená s určitými ťažkosťami. Bolo treba vykúpiť a uvoľniť určité pozemky a budovy osobného vlastníctva. Tak Jožo Haluška pri ulici, musel zvať obytný dom, Ján Piatka, č. 28, časť hospodár. budov, bratia Ján a Pavel Sekan premiestniť plot a uvoľniť časť pozemkov pre cestu.

Peňažitú úhradu majiteľom, uzatvorenú zmluvne po vzájomnej dohode medzi ONV, preplatil vlastníkom ONV v Lipt. Mikuláši.

Aj pri výstavbe jarku došlo k výkupu osob. vlastníctva. Bola vykúpená časť pozemku od Ďada Matejku čo bolo spojené s veľkými ťažkosťami zo strany menovaného.

Stavebná skupina miestneho JRD prevádza dokončievacie práce pri moste. Týmto sa stavba končí a začína sa premávka.

Ak mám teraz ďalej pokračovať v písaní, dovoľujem si túto kapitolu uzavrieť a touto cestou vysloviť a vzdať hold tým neúnavným organizátorom, funkcionárom odborníkom a pracovníkom, ktorí popri osobnej zaneprázdnenosti vedeli podchytiť pracovný elán a zápalitosť ducha ľudí, žijúcich v malej útulnej obci v Trstenom.

Sú to: Vladimír Mikuláš

Milan Dančík, č. 78

Viliam Krajčí, č. 32

Peter Krajčí, č. 33

Jozef Krajčí – Smoliak

Albert Gróma

Ďalej tým občanom, ktorí sa pričínili o rast a rozkvet obce. Ich najkrajšou odmenou nech je ďalší rozvoj a rast rodnej dedinky a slová chvály na ňu, nech znejú v blízkom aj ďalekom okolí.

Kultúra a šport:

Kultúrny život v obci z roka na rok upadá. Mládež ktorá odchádza na štúdiá a rôzne učenia, po ich ukončení ostáva spravidla tam. Domov prichádza len cez prázdniny alebo vtedy, ak od otca či matky niečo potrebuje. No a tak okrem premietania filmov a niekoľkých zábav nepodnikajú sa hodnotnejšie podujatia.

Výbor žien poriada zdravotnícke prednášky. MJ – ČSPO snaží sa udržať tradíciu “sadenia májov”. /máje sa sadia na Svätodušné sviatky: 28. V. – 10. VI.. Sadia sa v noci a vyberajú sa na druhý deň (vyberajú sa peniaze a naturálie za ne). Sadia i vyberajú sa pri muzike./

Osvetová beseda v spolupráci s MNV poriada ovocinárske prednášky o ktoré majú občania záujem. V obci sa dobre darí ovocným stromkom. Hoden sa pestujú aj ríbezle.

Mládež v zime holduje zimným športom. V školských hrách obsadzujú prvé miesta. V lete sa venuje futbalu, plávaniu, turistike a horolezectvu. Zúčastňujú sa okresných zrazov a výstupov na rôzne miesta, napr.: “Výstup na Kriváň, Rysy” a pod.

22. mája 1966 bola daná do používania “koliba” pod Hoľou na Ráztoke – Širokom, t. j. na starom košarisku. Tam chodieval na letnú pastvu dobytok. Úpravu urobili chlapci na podnet: Milana Krajčovie – kolára, Roberta Halušku, Milana Dančíka – jarošovho, Vlada Matlóňa /a ďalších/ Bartolomeja Benikovského ml. a ďalších. Do používania dali aj “knihu návštev” v ktorej už dnes možno čítať pochvalné uznania návštevníkov nielen našej vlasti ale aj zahraničných turistov.

31. XII. 1966 divadelní ochotníci z Bobrovca predstavili sa našim občanom s hrou “Trampoty s láskou”. Hra bola podaná dobre. Nálada bola dobrá. Táto sa pri “ľudovej muzike” ešte znásobila.

Rôznosti:

Za roky 1963 – 66 bolo uzavretých 13 manželstiev. Vo všetkých prípadoch obaja partneri súhlasili aby sa svadobné obrady previedli a zväzok manželský bol potvrdený cirkevným aj civilným sobášom.

Spolu bolo narodených 22 detí. Zomreli a pochovaní boli 7 občania. Nech im je zem ľahká!

Prírastok občanov okrem narodenia bol ešte prisťahovaním sa. Spolu prišlo bývať 16 ľudí. Úbytok okrem zomretia predstavuje 10 ľudí. Občania sa odsťahovali z rôznych rodinných dôvodov.

Veľký technic. rozvoj o ktorom už bolo hovorené nachádza svoje uplatnenie aj v domácnosti. Aby bolo bývanie kultúrnejšie, začínajú občania si do svojich domov vodovody, ústredné kúrenie, kúrenie a varenie elektrikov, plynom alebo naftou.

Ústredné kúrenie a domácu vodárničku ako prvý inštaloval si Dušan Krajčí, č. 33. Jeho zamestnanie je “vodoinštalatér”. Tiež hodno spomenúť ako praktické kúrenie plynom “Propán-Butánom”. Je plnený v oceľových fľašiach ktoré po vyprázdnení dajú sa ľahko vymeniť (znovu naplniť).

V auguste r. 1964 uplynulo práve dvadsať rokov od vtedy, keď ľud Slovenska povstal so zbraňou v ruke hájiť si svoju domovinu. Malou slávnosťou spomenula si na toto výročie aj naša obec. To hlavne preto, lebo aj naši otcovia či synovia zúčastnili sa “Slovenského národ. povstania” ktorého heslom bola Chalúpkova báseň “Mor ho”! Hó! Mor ho detvo môjho rodu, kto kradmou rukou siahne na tvoju slobodu.

Aj poľné práce chýlia sa ku koncu. 12. X. 1966 JRD dokopalo zemiaky. Úroda bola dobrá. Zberu sa zúčastnili aj Kožiarske závody /zamestnanci/ ktoré majú s družstvom patronátну zmluvu.

A už je tu zima. Prvý sneh napadol 30. X. 1966. Polámal aj niekoľko ovocných stromkov. Dobytok aj ovce museli z pastvín zísť do dedín. Aj Martin pricválal na svojom “bielom koni” – snehom. Tento sneh však zmizol. Na horách už zostal čím sa citeľne ochladilo.

Príroda sa odobrala na zimný odpočinok.

Rok 1967

Hospodárske a politické pomery:

Tento rok možno nazvať rokom veľkých premien v celom svete. V našej vlasti sa pomery čiastočne usporiadali. Hlavným vodítkom má byť “nová sústava riadenia”. V platnosť vstúpila 1. I. 1967. Jej smernicami sa riadi aj úrad MNV v Trstenom. V platnosť prišli poplatky ktoré si inkasuje MNV. Z týchto a ďalších iných prostriedkov potom gazduje a prácu v obci podľa toho riadi.

Niekoľko príkladov:

- Za údaje pre uzatvorenie manželstva, poplatok 100 Kčs
- Za vydanie a napísanie žiadosti poplatok 10 Kčs.
- Za vystavenie sprievod. listu na zvieratá /posm/ 5 Kčs
- Poplatok za psa /ročne predstavuje/ 20 Kčs
- Poplatok za pripustenie kravy /jalovice/ 90 Kčs
- Poplatok za pripustenie ovce a kozy 45 Kčs
- Poplatok za pripustenie 300 Kčs

Tento poplatok zaplatí ako záhumenkár tak aj JRD Okres. plemenárskej správe z toho dôvodu lebo sa u nás /v štáte/ zavádza “inseminácia” – umelý spôsob oplod. hospodárskych zvierat.

V septembri 1967 zasadá MNV spolu s organizáciou KSČ na nátlak ONV ohľadom doriešenia otázky zlúčenia a pričlenenia obce Trstené k obci Bobrovec. Týmto momentom by obec podliehala spoločnému NV v Bobrovci ako po stránke hospodárskej. tak aj politickej. Naša obec by sa stala akousi “kolóniou”, ktorá by sa pravdy nedovolala.

S takýmto návrhom predstavenstvo samotné samozrejme súhlasiť nemohlo a preto dňa 8.X.1967 zvoláva celoobecnú schôdzu na ktorej sa občania majú rozhodnúť pre zlúčenie obcí, alebo nie. Návrh občania jednohlasne odmietli. Poukázali na nedostatky, ktoré by vznikali, ako je to aj vidieť na hospodárení zlúčeného JRD. Ako odpoveď na návrh, bol postavená plán práce pre ďalšia zveľadenie a skrášľovanie obce.

Nekonečné množstvo sľubov za strany okresu a dlhý rad prosieb ba aj hrozieb občanov na nadriadené orgány, svital konečne deň, keď po prvýkrát po novovybudovanej ceste z Trsteného do Bobrovca začal pravidelne premávať autobus. Písal sa 29. máj 1967, keď o 4:40 hod. rannej odštartoval po prvýkrát autobus ČSAD (československá autobusová doprava) na novovybudovanej autobusovej linke Trstené – Lipt. Mikuláš cez Bobrovec.

Doprava je pravidelná okrem voľ. soboty, nedele a niek. sviatkov. Cena lístka za osobu je 2,00 Kčs. Týždenné lístka ktoré sa dajú vykonať cez robot. poukážku stoja 5 Kčs, mesačné 18 Kčs. Autobusová zastávka je na križovatke pri ulici.

Výročná člen schôdza JRD /najvyšší orgán/ koná sa 4. II. v kultúrnom dome v Bobrovci. Na rokovaní boli rozobraté rôzne otázky týkajúce sa života podniku. Boli vytýčené plány pre nastávajúci rok.

Na základe economic. rozboru, družstvo dosiahlo za r. 1966 hodnotu PJ (pracovná jednotka) 17 Kčs v peniazoch, 1 kg obilia, 1 kg sena, 1 kg slamy. Mzda bola vyplácaná zálohove po 12 Kčs na odpracovanú PJ. Doplatok potom bol 5 Kčs, ktoré peniaze si družstevníci uložili na vkladnú knižku v Štátnej sporiteľni v Lipt. Mikuláši.

Výstavba obce:

Aby mohla byť otvorená autobusová linka Trstené – Lipt. Mikuláš, musela sa vybudovať nová cesta do Bobrovca. Jej Vybudovaním vznikla nová obytná štvrť a tak obidve obce delí už len potok Jalovčianka.

Bola dokončená aj cesta cez obec. Stará cesta vedúca cez bánovské pole do Mikuláša pomaly zarastá, jarné vody kus po kuse ju rozrušujú.

Prostriedky ktoré obec doteraz dostala, by sama nevedela zabezpečiť. Poskytnuté financie sú praktický dar od štátu daný nám, ktorý nás zaväzuje k tomu, aby sme si svoje povinnosti statočne plnili na národa roli dedičnej.

V marci sa začína prevádzať regulácia Jalovčianky. Práce prevádza "Lesostav".

Autobusová otočka sa vybuďovala na vyšnom konci dediny kde niekedy bývala a potom aj krčmárila matka s dcérou menom Golfardka. Táto rodina bola náboženstva židovského. Počas druhej svet. vojny asi v r. 1944 bola z obce vyvezená a viac sa už nevrátila. Drevený domček slúžil potom pre obec.

Kultúra a šport:

Ak by sme chceli porovnať spoloč. život za posledných 50 rokov, museli by sme brať do úvahy rôzne činitele. Napr.: elektrický prúd. Ved' už my sa pamätáme na ten okamih keď zatočením vypínača (prvé vypínače zapli otočením o 180°) svetelné lúče žiarovky nakukli do každého kútika. Čo znamenalo pre ľudí zapnutie rádioprijímača? To dnešnej generácii ťažko vysvetlíme keď máme tranzistory (malé rádioprijímače osadené novými elektronickými súčiastkami – tranzistormi, ktoré boli oveľa menšie než predchádzajúce elektrónky), televízory a začínajú sa prvé lety kozmických rakiet s človekom na palube.

Tento technický pokrok pozorujeme aj v našej malej dedinke. Pozorujeme však aj ako sa stráca spokojnosť vyplývajúca z medziľudských vzťahov.

U nás najbežnejším podujatím býva zábava, premietanie filmov, prednášky a malé slávnosti ne ktorých vystupujú naši žiaci.

Počasia – poľnohospodárske práce:

Január 1967 začal miernou zimou. Snehu bolo napadané 40 – 50 cm. Teplota sa pohybuje od 4°C - -25°C. Veľké premeny počasia cez Veľkonočné sviatky / 26. – 27. III./.

Poľné poľnohos. práce začali v polovici apríla. Jarnej vlahy bolo dost'. Koniec mesiaca pekne a teplo. Máj začal krásnym počasím. Okolo 20-teho prší. Kosenie lúk – senokosba začína začiatkom júna. 11. VI. ochladenie, na horách napadol sneh. Zišiel až do dolín. Práce okolo sena prebiehajú v plnom prúde. Teploty sa pohybujú od 24°C - 26°C. Pekné počasia je aj cez júl. Málo prší.

Zber nového chleba – žatva, začala 2. VIII.. Pršať začalo až koncom mesiaca. Pri zbere obilia spoľahlivo pracujú "kombajny"/stroj ktorý kosí, mláti/ Tieto stroje sú dovážané zo Švédska, NDR (Nemecká demokratická republika) a Sov. zväzu (dnes Rusko).

Žatva bola ukončená koncom septembra. Úroda bola dobrá.

16. X. Gála, prišiel sneh, ochladenie. 24. X. dokopali sa zemiaky. Koncom novembra sneží. Teplota - 6°C - -8°C. Zimné počasia trvá.

Rôznosti obce:

Do stavu manželského vstúpilo päť párov. Sobáše boli uzavreté na civilé aj v kostole. Dva cirkevné obrady boli vykonané v kostole nachádzajúcom sa v našej obci. Svatobné posedenia strácajú na tradícii. Uskutočňujú sa buď v hoteloch alebo v chatách ktorých je v okolí dost'. Svadobčania sa už nedovážajú v zime na korbách zababušení do kožuchov a v lete na kočiach ale na autách a autobusoch.

Počet obyvateľov za rok vzrástol novorodencov. Beh života dokonal jeden občan. Nech mu je zem ľahká! Na odvode boli traja chlapci.

Občania na svojom hospodárstve /záhumienky, záhrady/ chovajú ovce, ošípané, hydinu a kravy. Týchto je 35 ks. Aby počas pasenia nevznikali škody na porastoch alebo zvieratách, stará sa o pasenie celého stáda, jeden človek. V r. 1967 činila dežma – poplatok za jednu kravu:

- pašienkové konto 30 Kčs, inkasuje JRD
- mzda v peniazoch za 1 ks /za 6,5 mesiaca/ 246 Kčs
- mzda v naturáliách /obilie/ za 1 ks 15 lit. (litrov)

Školská dochádzka je povinná. Po vychodení strednej školy má každý možnosť študovať na vysokých školách.

Koľko matematic. výpočtov, skúšok, pokusov, chemic. rozborov museli urobiť vedci, lekári a všetci ktorí sa snažia utišovať bolestivé rany a zmierňovať prebdené bezsenné noci chorých ľudí. Prinavracajú im zdravie, a tak predlžovať život každému jednému z nás, bez rozdielu.

A práve správa ktorá 5. decembra 1967 rozletela sa svetom, udivila ľudstvo. V tento deň previedla skupina chirurgov pod vedením prof. Christiána Barnarda v Kapskom Meste /Južná Afrika/ historický, dejinný operačný zásah "transplantáciu srdca", t. j. premiestnenie tkaniva alebo orgánu v živom organizme.

Tieto skutočnosti dovolil som si napísať preto, lebo aj keď nie je priamo ale predsa majú obrovský význam jednak pre našich občanov, náš štát a celé ľudstvo.

Je to, akoby vzdaný hold, čiže prejav úcty samotnému človeku.

Rok 1968

Hospodárske a politické pomery:

Je to rok na údalosti hlavne v štáte mimoriadne dôležitý. Už 5. I. preberá funkciu prvého taj. ÚV KSČ Alexander Dubček. /je slovak/

Dňa 6. II. konala sa schôdza JRD na ktorej sa bol predstaviť Juraj Fajgel z Lipt. Mikuláša, /vojenský pán/ kandiduje na pred. JRD. 10. II. bol na členskej schôdzi aj zvolený.

V diskusii ktorá bola veľká, družstevníci poukázali na také skutoč. ako sú dovolenky, dôchodky, voľné soboty a hlavne práca našich žien. Hodnotné príspevky odzneli ako zlepšiť život. podmienky na strane jednej a ako zvýšiť úrodnosť polí a úžitkovosť zvierat na strane druhej.

Vedúca predajne p. Žillová odchádza na dôchodok a na jej miesto 9. V. prichádza p. Nižníková.

Zmeny vo vláde trvajú ďalej. Dňa 22. III. 1968 o 10,00 hod. prezident ČSSR /Antonín Novotný/ rezignoval – vzdal sa miesta. Práva a povinnosti v štáte prechádzajú na vládu, vrchné velenie pripadá pred. vlády. Pripadá mu právomoc prezidenta republiky po dobu pokiaľ nebude zvolený nový prezident. /pred. vlády je Jozef Lenárt z Porúbky Lipt./

30. III. 1968 bol zvolený za prezidenta ČSSR armádny generál Ludvik Svoboda. Bol veliteľom I. armád. zboru v SSSR počas II. svet. vojny r. 1945 (Presnejšie velil československej armáde v SSSR od jej sformovania v Buzuluku 1944 až do konca vojny.) V Sov. zväze organizoval čsl. jednotky ktorým potom aj velil. Zúčastnil sa bojov o Trstené v marci 1945. So svojou jednot. bol na tomto úseku nasadený. Frontová línia sa tiahla od Žiaru po Il'anova. Odpor Nemcov trval tri mesiace. Bol zlomený 4. apríla 1945.

Tvrde boje ktoré sa tu odohrávali vyžiadali si veľa obetí na životoch. Tí ktorí boli nájdení, odpočívajú svoj večný sen na vojenskom cintoríne v neďalekom háji "Nicovô". Pomník na počesť hrdinom je dielom Akad. sochára Mira Ksandra z Lipt. Mikuláša a nášho rodáka Alfónza Grómu.

V marci sa uskutoč. celoobecná verejná schôdza ktorej predmetom jednania je príprava na voľby a ujednocovanie kandidátov do MNV, ONV a KNV.

Čo vyváži tú vznešenosť, tú humánnosť, ktorá vyznieva pri čítaní Smrekovej básne: “Ani nebude dobre na svete kým ruky ktoré plnia náboje, nevrátia sa k plneniu fliaš. Ved’ prečo má tiecť krv? Nech tečú nápoje. Nech miesto hromobitia kanónov, znie krehký cvengot fliaš!”

Nie tento cvengot ale skutočný rinkot najmodernejšej vojenskej techniky sme počúvali v to ráno r. 1968.

Písané bude! Dňa 21. augusta 1968, presne 20. augusta večer asi o 23,00 hod prekročili hranice našej vlasti vojská “Varšavskej zmluvy” a obsadili nás.

Zvolaná je vláda a NZ (národné zhromaždenie). Svoboda, Dubček, Smrkovský sú zaistení. Obsadený je rozhlas a televízia.

Sovietske vojská prechádzajú cez Mikuláš. Ľudia ich vítajú ale ako okupantov. Situácia je veľmi vážna. Prísun vojakov spojeneckých armád trvá ďalej. V Prahe zasadá mimoriadny zjazd KSČ.

Ľudia nevedia čo bude. Vojská u nás neboli, nie sú ani priamo v Mikuláši. Občania ich ignorujú ale pracovať neprestávajú. (Kronikár J. M. zaznamenal sovietsky tank v Lipt. Mikuláši pred železničnou stanicou namierený na blízke kasárne československej armády.)

Svoboda aj Dubček vyzývajú obyvateľov k rozumnému konaniu a pokojnej práci aby zbytočne nemusela tiecť krv. Vojská majú pomaly odchádzať. U nás sa neprihodila žiadna provokácia. Občania berú vec vážne. Celkove je treba ich správanie vysoko hodnotiť!

Zber nového chleba – žatva, prebieha bez prestávky. Situácia sa zdanlivo uspokojila.

Od októbra skracuje sa pracovná doba ktorá je schválená aj vládou na 40 – 44 hod. týždenne, t. j. každá sobota je voľná. /podľa toho ako si to ten-ktorý podnik zariadi/
V poľnohospodárstve táto otázka ostáva otvorená aj naďalej.

V tomto čase zasadá vláda. Má sa odhlasovať zákon o federácii – združenie, zväz, štát. zriadenie spolkového, zväzového štátu.

Toto rokovanie bolo korunované úspechom. Dňa 28. októbra 1968 bol zákon o federácii schválený a v Bratislave podpísaný.

Celkový život prichádza do normál. kolají. Sovietske vojská ostávajú na našom území. Na Liptove sú umiestnené v Ružomberku (a Ivachnovej).

Túto kapitolu dovoľil som si stručne zapísať preto, lebo sa dotýka každého jedného obyvateľa nášho štátu. Predchádzala ďalšiemu vývoju u nás a opisovať sa bude ako dejinná udalosť. (Za tento zápis si kronikára veľmi vážim. Opísal veľmi chúlостivé udalosti, ktorým sa neskôr dal oficiálny názov “Internacionálna pomoc štátov Varšavskej zmluvy proti kontrarevolúcii v Československu”.)

Kultúra a šport:

Aj MNV slávnostný novoročným prejavom cez svojho predsedu prednesený v miestnom rozhlase želá občanom veľa úspechov a vyzýva ich k vytváraniu lepších medziľud. vzťahov, ku krajšiemu spolunažívaniu.

Začínajú rôzne podujatia. Poriada sa niekoľko zábav a divadel. predstavení. Aj divadel. ochotníci z Lipt Ondreja, predstavujú sa hrou "Hou vala". Obecenstvo hru prijalo s pochopením a kvitovalo výkony hercov uspokojivo.

V marci uskutoč. sa oslava MDŽ pri ktorej boli odmenené upomienkovými darmi ženy – matky prestarlé a z viacčlenných rodín.

31. marca 1968 je v Lipt. Mikuláši inštalovaná výstava obrazov a diel v "Galérii" – obrazárni P. M. Bohúňa, našej rodáčky, maliarky Zuzky Ruskovej – Bellušovej. Na otvorenie boli pozvaní aj zástupcovia MNV. Výstava bola usporiadaná pri príležitosti 700. výročia založenia mesta L. Mikuláša a tiež aj našej obce Trstené.

Aj miestne JRD poriada pre svojich členov rôzne zájazdy / do Maďarska/ a podujatia / vystupuje SLUK (Slovenský ľudový umelecký kolektív), výlet pred Jaloveckú dolinu a pod./.

Počasié, poľnohos. práce:

Nový rok začal chladno. Teplota v januári dosahuje - 25°C - - 28°C. Chladné počasié trvá v celej Európe. Zverina sa sťahuje až do dedín.

Celý február teplo a dážď. Takéto počasié bolo v r. 1851, t. j. pred 120 rokmi.

Apríl je teplý, napadlo málo snehu. Začínajú poľné práce. Začínajú sa objavovať chrústy. čerešne už kvitnú.

V máji sa ochladilo. Prihnal sa taký vietor, pri ktorého nárazoch padali stromy ale aj strechy domov ako pierka na zem. Narobené boli obrovské škody. Začínajú sa objavovať lastovičky.

Senokosba začína v júni. Práca pokračuje dobre. Tráva sa kosí rakúskymi motorovými kosačkami značky "Reform". / ovláda ju jeden človek/

Zemiaky sú napadnuté najnebezpečnejším škodcom mandelinka zemiaková – Leptinotarza decemlineáta. Bojuje sa proti nej rôzne. Mechanický – zbiera sa. Chemický – poprašuje sa parast Gamadínom alebo Dinocidom. /škodlivosť Dinocidu sa zistila aj na ľud. organizme. Pomaly sa prestane používať/.

Úroda obilia aj zemiakov je dobrá. Ukazuje sa aj dostatok ovocia. Október začína dáždivo.

11. novembra JRD dokopalo zemiaky. Pomáhali brigády. Začalo pršať.

December začína mierne. Je pomerne teplo. Snehu niet, dokonca prší. Ku koncu sa ochladilo.

Rôznosti obce:

Začiatkom augusta bola pre prípravné práce na výstavbe priehrady Lipt. Mara, uzatvorená cestná premávka cez Ondrašovú. Obchádzka bola cez našu obec. K zraneniu nedošlo.

K zaujímavému pôrodu došlo na miestnom JRD. Jednej dojnice sa uliahlo 3 teliat. Boli životaschopné.

V októbri sa nakrúca časť filmu "Maroško". Vo filme vystupuje aj mladší syn Pala Gajdoša – Jožo.

Milú rodinnú slávnosť zažili u Petera Mikuláša. Navštívila ich sestra hnaná žitia nevôľou odišla do Ameriky pred viac ako 50 rokmi. Túžba, vidieť rodný kraj zvíťazila aj u nej. Skutočnosť, a spokojnosť ľudí ktorých tu našla, vtisli jej slzy radosti do očí. Bola milo prekvapená.

Za rok 1968 narodil sa 1 chlapec a 2 dievčat, spolu traja. Pochovaní boli 2 muži a 1 žena, spolu traja. Na vojenčinu narukovali 4 chlapci.

22. XII. začínajú montovať nové verejné osvetlenie SEZ z L. Mikuláša. Zakladajú elektrické žiarovky. Obec je osvetlená ako cez deň. Spolu bolo namontovaných 16 ks osvet. telies.

Dedina akoby sa obliekla do nového šatu. Predvianočná nálada sa povzniesla. Je to dar občanom k Vianociam. Povznesenú náladu dokresluje ešte vianoč. stromček ktorý bol postavený na dedine.

Nemilá skutočnosť sa prihodila 30. decembra. V tú noc neznámy páchatel' vlámal sa do miestneho obchodu. Cestu si urobil poprepilovaním železných mreží.

Začala poriadna zima.

Rok 1969

Hospodárske a politic. pomery:

Nový rok začína novým usporiadaním štátu. Prvý vážny krok vlády bola úprava dôchodkov. Každý dôchodca má svoju rentu zvýšenú o 45 Kčs.

Bolo zrušené povolenie o domácej zakálačke ktoré vydával MNV za poplatok 25 Kčs. Zakálat' sa môže neobmedzene. Ošípanú musí prehliadnúť zverolekár a určí jej požívateľnosť. Za odborné posúdenie sa platí 36 Kčs.

7. II. zasadá spoloč. plenum MNV v Bobrovci ohľadom spoločného nár. výboru. Uznesenie nevzišlo, dohoda nebola uskutočnená.

Aj zmeny vo vláde trvajú ďalej. Dňa 18. IV. zasadá ÚV KSČ a prvý tajomník Alexander Dubček sa vzdáva funkcie. Na jeho miesto vstupuje Dr. Gustav Husák, ktorý po príchode z väzenia zastával funkciu tajomníka KSS.

Kultúra a šport:

V dňoch 13. a 14. septembra 1969 prebiehajú v našej malej obci v Trstenom, veľkolepé oslavy svojho 700. ročného trvania. Všetko je slávnostne vyzdobené. Prichádzajú rodáci ktorých pozýva MNV, prichádzajú hostia a zástupcovia ONV v Lipt. Mikuláši.

Slávnosť začala. Obcou prechádza krojovaný sprievod a končí v kultúrnom dome. Predseda MNV svojim príhovorom víta prítomných a odovzdáva slovo predsed. ONV s. Najmanovi ktorý predniesol slávnostný prejav.

Kultúrnou vložkou žiakov končí prvá časť osláv. Druhá časť začína družným rozhovorom pri zvukoch ľudovej muziky.

A my, pri prekrásnych tónoch slovenských piesní načremo do písomných prameňov pre prvú zmienku o obci, ktorá bola vyčlenená z chotára obce Vrbice a pochádza z r. 1269. Je to listina panovníka Bellu IV. Tu sa však už o Trstenom hovorí ako o jestvujúcej osade – obci. Možno však predpokladať jej skorší vznik.

Prevláda názor, že pôvodná osada Trstené existovala už dávnejšie pod dreveným hradom, kde je dosiaľ zachovaný názov “Zámčiski” /na vrch Tupom/ a neskoršie ako osada “Miglesháje” /niekde na terajších Blatách/. Na terajšie miesta sa začali osadníci sťahovať postupom času po vyklčovaní lesov, obrobení a zkulturnení pozemkov.

Hlavným zdrojom výživy obyvateľstva bolo a prakticky je poľnohospodárstvo. Zamestnanie našlo svoje vyjadrenie aj na obecnom znaku /tento je zachovaný na odtlačku obec. pečatidla na opise hraníc chotára Vrbice z r. 1859/.

Zobrazeným symbolom, upozorňujúcim na poľnohos. je snop obilia a kosa s kruhopolisom “Sigillum possessio Nadosfalva” – pečať obce Trstené.

Obec bola poddanská a patrila zemepánskemu rodu Baán odvodzujúcemu svoj pôvod od Bohumíra II. /potomok Bohumíra I., ktorý získal Trstené r. 1269/.

Baánovci vlastnili majetky v chotári obce Trstené, Jalovec, Štrba a Važec. Sídлом panstva bolo Trstené, kde mali najväčšie majetky. Svedčí o tom aj ich zemianske meno v ktorom sa uvádza aj názov obce. Písali si, Emília Baán de Trsteno /aleťer/alebo/Nádasfalva/.

Baánovci na rozkaz kráľa Bellu IV. postavili kostol v 13. stor. /kostol je postavený v slohu neskororománskom/. Posledný potomok tejto rodiny Bertalán aj s manželkou je pochovaný na miestnom cintoríne kde má postavený aj pomník z čierneho mramoru. Všetci potomkovia zemepánov Baánovcov majú byť údajne pochovaní v kostole alebo jeho okolí.

Táto rodina dostala od kráľa výsadu “hrdelného súdu” a pre ten účel bola vystavaná tkz. “palota” /na mieste kde teraz býva Peter Krajčí, č. 66/. V súdnej sieni sa vynášali rozsudky. Na stene visel obraz panny zo zaviazanými očami a váhami v ruke, ako symbol spravodlivosti. Tresty sa pravdepodobne vykonávali na mieste dnes zvanom “diabličky” /poniže dediny/.

Je vyslovená domienka aj o existencii župného domu. /Bol to tzv. “vandrovný župný dom” aj v Trstenom a až potom bol vystavaný a presídlený do Lipt. Mikuláša.

Z kultúr. pamiatok, ktoré sa ešte používajú, je potrebné spomenúť neskororománsky kostol z 13. a drevená zvonica zo 17. stor. postavená z dubového dreva bez železných klincov. Obidve stavby sú vedené ako “kultúrna pamiatka” a štát sa stará o nich obnovu.

Ďalej sa v obci spomína pálenica, v ktorej sa lieh páčil zo zemiakov.

Na základe uvedeného sa Trstené počíta medzi najstaršie obce Liptova.

História iste bohatá. Táto, a zašlá sláva predkov nech zaväzuje nielen nás ale aj potomkov k tomu, aby sme melo kráčali vytýčenou cestou, hrdo sa hlásili k domovine a nerobili hanbu rodnej materčine!

Počasie, poľnohos. práce:

Január začína bez snehu. Teplota sa pohybuje až - 20°C. Ku koncu úplne jarné počasie. Aj v marci sa strieda sneh s dažďom.

Máj začína pekne. Sadia sa zemiaky. Senokosba je zlá, prší. 10. augusta začala žatva. Úroda obilia je dobrá. Pšenica v Rovni dala 40 q/ha.

Koniec októbra, sprevádzajú teploty 20 - 24°C. V decembri napadlo asi 50 cm snehu. Zimné počasie.

Rôznosti obce:

V tomto roku sa narodilo troje detí /z toho, 1 chlapec, 2 dievčatá/. Pochovaní boli spolu traja občania /z toho, 2 chlapci, 1 žena/. Stav manželský uzatvorilo 6 párov. Prist'ahovala sa jedna rodina.

Bola započatá jedna stavba rodinného domu. Na odvode boli 5 chlapci.

Tragická udalosť sa prihodila pre rodinu Macíkovie. Do nového domu sa prist'ahovali bývať 2. mája a 24. mája mali pohreb. Na motorke sa zabil p. Macík /manžel a otec 2 detí/.

Začína sa opravovať cmieter.

Zasadnutie pléna MNV – zápis nahlas prečítaný a schválený uznesením č. 4/69.

Rok 1970

Hospodárske a politic. pomery:

V tomto roku prebieha celoštát. akcia, t. j. prebieha sčítanie ľudí, domov, bytov a zároveň zisťuje sa n každej domácnosti jej život. úroveň a to podľa stavu k 1. XII. 1970. Toto sa prevádza za pomoci sčítacích komisárov. U nás sú to Ľudmila Krajčová a Marta Halušková. Sčítanie prebieha 3. – 4. XII. 1970.

Teraz malá rekapitulácia:

	1828	1900	1930	1940	1961	1970
Počet domov	32			64	70	79
Počet obyvateľov	320	280	303	306	292	291
z toho ženy /52 %/					152	152

Ekonomic. aktívne obyvateľstvo /43 %/	124
Vekové zloženie: od 0-15 rokov v %	24,7
16-59, %	51,9
60 a viac, %	23,4
	100

Vybavenosť bytov:

- ústredné kúrenie 7 bytov
- vodovod 28
- elektrina 79
- elek. práčky 54
- elek. chladničky 37
- elek. vysávače 22
- televízor 42
- kuchynské linky 2

Roky 1828 –1961, údaje vybraté z Okres. archívu v Lipt. Mikuláši. Uvedené čísla hovoria o pomerne slušnej úrovni obyvateľov našej obce nehovoriac o bežných sociálnych potrebách a vymoženostiach.

Začiatkom februára vypláca JRD doplatky na odpracované PJ, lepšie povedané prac. normy. Hodnota 1 prac. normy predstavuje 22,50 Kčs. K tomu sa ešte dostáva na vyrobených 100 Kčs, 1 kg obilia.

Počasie, poľnohosp. práce:

Počasie je nestále. Sneh úplne zmizol. Veľmi sa množí chrípkové ochorenie ľudí. Nestále počasie trvá až do mája. V máji malé oteplenie. Sadia sa zemiaky. 19. júla povodeň /stále prší/. V obci je vyhlásená pohotovosť. Žatva pokračuje pomaly. Prevádzajú ju jedine stroje, pracovných síl je málo. December začína snehom. Zima je mierna. 24. XII. sneží, skutočne sviatočná nálada, ktorá trvá cez celé sviatky.

Všade u ľudí vidieť spokojnosť, čoho dôkazom sú aj bohato prestreté stoly, účasť pri televízoroch a návštevnosť v horských chatách.

Rôznosti obce:

Do stavu manželského vstúpili 4 dvojice. Narodilo sa 1 dievča a 2 chlapci, spolu 3 občania. Zomreli a boli pochovaní 1 chlap a 2 ženy, spolu 3. Začali stavať 2 občania. Bolo nakúpené 1 auto. Na vojenčinu išli 2 chlapci.

Úprava obce pokračuje.

Rok 1971

Hospodárske a politic. pomery:

Celý rok sa nesie v znamení osláv 50. výročia založenia KSČ /r. 1921 v Ľubochni/.

26. – 27. uskutoč. sa voľby do NV. U nás celá akcia bola dobre pripravená. Priebeh volieb mal hladký spád. Ľudia s pochopením hlasovali za kandidátov. Aj takýmto spôsobom vyjadrujú svoje presvedčenie v ešte krajšiu budúcnosť. Volili sa kandidáti do MNV, ONV, KNV, SNR, Snemovne ľudu a národov.

Kandidáti do MNV:

1. Milan Dančík, č. 78, zvolený za pred. MNV
2. Vladimír Mikuláš, zvolený za tajomníka
3. Jozef Štepita, zvolený za pred. KSS
4. Ľudevít Šlauka
5. Jozef Kostka
6. Bartolomej Benikovský ml.
7. Anna Dančíková
8. Anna Reppová
9. Ľudmila Krajčiová
10. Blažej Haluška
11. Matej Krajčí

Volebné obdobie bude trvať 5 rokov. Celá obec praje novozvoleným členom MNV v ich práci veľa úspechov v boji za krajšiu budúcnosť.

Počasiu, poľnohos. práce:

Zima je pekná, až - 22°C. Snehu je dostatok. Ku koncu oteplenie, dážď. Rozkvitli “maňušky”. Vo februári prevádza JRD orbu / na Širokých/.

Na Medarda, 8. VI. prší. Začína senokosba. Veľký výskyt “mandelinky”.

Žatva pokračuje pomaly. Úroda je výborná. Výnosy vynikajúce, okolo 40 – 45 q/ha. Aj zemiaky a ovocie je pekné.

25. X. JRD seje ešte pšenicu. Premenlivo. V decembri je veľmi nestále a nezdravé počasie.

Rôznosti obce:

V apríli sa konala v kultúrnom dome rodinná slávnosť, 50. výročie sobáša u Pavla Halušku a Petera Brziaka - stolára.

Zväz žien spolu so zdravot. strediskom v Bobrovci, uskutočňuje zdravotnú akciu, “zist’ovanie cukrovky” u obyvateľov pomocou “indikátorových papierikov”, bezplatne.

16. VIII., autonehoda na ceste pri Jánovi Sekanovi. Frajkor z Bobrovca narazil osob. autom do motocykla Márii Gežíkovej – Haluškovej z Trsteného. Nehode podľahla. Mala 38 rokov.

25. VIII., požiar u Ľudevíta Brziaka. Zapríčinil si ho sám. Varil asfalt na izoláciu pri silnom vetre. Požiar bol včas likvidovaný. Zhorela mu strecha na dome. Zasiahli požiarníci naši, z L. Mikuláša a Ružomberka /autostriekačky/. Škoda asi 5.000 Kčs

Alfonz Gróma, akad. sochár, stavia vo svojom rodisku /záhrade/ “atelier”. Pre svoju potrebu.

6. X. stratil sa Vraniakovcom asi 3 roč. chlapec. Mŕtveho našli v poli /na Kline/. Matka bola potrestaná väzením.

Narodilo sa: 2 chlapci, 2 dievčatá, spolu 4 občania. Sobáš mal jeden manželský pár. Pochovaní boli: 3 chlapi, 2 ženy, spolu 5 občanov. /dosiahli vysoký vek/

- Jozef Reppa, zomrel vo veku 87 rokov
- Oľga Danková, zomrela vo veku 80 rokov

Nech im je zem ľahká!

Stavať začínajú 3 občania.

Rok 1972

Hospodárske a politic. pomery:

Dňa 3. X. vedenie JRD zvoláva členskú schôdzu na ktorej sa má prejednať dôležitá otázka družstva a jeho členov a to vstup – prechod družstva do Štát. majetkov Lipt. Mikuláš / tento ŠM hospodári na výmere okolo 8.000 ha p. p./.

Prevod musí byť podpísaný členom družstva na predpísanom tlačive ktoré znie: “Ponuka bezplatného odovzdávania poľnohospodárskych nehnuteľností ako dar do vlastníctva štátu”. Spoločne sa má započat’ hospodáriť od 1. I. 1973 o čom rozhodne vláda ČSSR. Prechod JRD do ŠM sa neuskutočnil.

V decembri sa vyhlasuje pohotovosť proti “slintačke” ktorá šarapatila na hospodár. zvieratstve. /južné a východné Slovensko/ V rámci okresu sa nevyskytla. Na Slovensku spôsobila veľké národohospodárske škody.

Počasie, poľnohos. práce:

Január začína bez snehu. Ku koncu prší. Jarné počasie trvá aj cez február a marec.

Senokosba pokračuje pomaly. Celý júl je daždivý. Aj žatva je ťažká. Obilie je úplne čierne. Úroda bude slabšia.

V decembri prší. Teplota 6 - 8°C. Snehu niet.

Rôznosti obce:

Pamiatkostav opravuje zvonicu. Dávajú nový šindel. Prerába sa telefónna linka. Cez novú automatickú ústredňu bude sa volať priamo do L. Mikuláša a to aj v noci. Zároveň sa telefónne prípojky zavádzajú aj do domácností, kto má záujem.

Pred MNV a kultúr. domom robia sa úpravy. Buduje sa nový plot.

Prerába sa celá elektrická sieť cez obec. Narodil sa 1 chlapec. Zomreli 1 chlap a 2 ženy, spolu 3. Mária Piatková mala 95 rokov.

Do stavu manželského vstúpili 3 dvojice. Prist'ahovala sa jedna rodina.

Manželia, Mária a Ján Kostkovci, sú najstarší pár v okrese Lipt. Mikuláš. Ako manželia žijú spolu 67 rokov. Cestou MNV bola im vyslovená gratulácia a ako najstarší pár zastupovali okres Lipt. Mikuláš v súťaži s okresom Galanta.

Veľmi pekný príklad pre dnešných manželov. Hodný nasledovania!